



DET KONGELIGE  
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ihht liste

Deres ref

Vår ref

Dato

14/299-

18. desember 2018

## Høring - forslag til endring av vilkår for bruk av forurensningslovens høyeste strafferamme

Klima- og miljødepartementet viser til Miljødirektoratets høring mellom 8. desember 2017 til 8. mars 2018 av forslag til endringer i forurensningsloven og produktkontrollloven m.m. for å heve strafferammer og innføre overtredelsesgebyr. I forbindelse med høringen ble det mottatt høringsinnspill fra Økokrim om at det i tillegg bør gjøres en endring av forurensningsloven § 78 andre ledd andre straffalternativ for at den høyeste strafferammen på 5 år også skal kunne brukes ved overtredelser som medfører skade på miljøet. Departementet ser gode grunner for forslaget. Siden dette er et helt nytt forslag som vil supplere styrkingen av straffehjemmelen i forurensningsloven, sendes det på ny høring.

Øverste strafferamme i forurensningsloven for forurensning som ikke volder fare for menneskers liv eller helbred er to års fengsel, jf. § 78 annet ledd første straffalternativ. Gjennom det nevnte lovforslaget foreslås det å øke denne til 3 år, jf. tidligere høring for nærmere begrunnelse. Den øverste strafferammen i forurensningsloven på 5 år er knyttet til at "overtredelsen har voldt fare for menneskers liv eller helbred". Klima- og miljødepartementet mener det er gode grunner for at den øverste strafferammen også bør kunne anvendes ved overtredelser som medfører skade på miljø. De fleste tilfeller av forurensning rammer naturen, ikke mennesker, i hvert fall ikke så direkte som "fare for menneskers liv eller helbred"-vilkåret krever.

Påtalemyndighetens reelle valg ved påtalavgjørelse i alvorlige forurensningssaker står per i dag mellom 2 års strafferamme i forurensningsloven og 15 år i generalklausulen i straffeloven § 240 første ledd bokstav a. Sistnevnte paragraf rammer den som "forurenser luft, vann eller grunn slik at livsmiljøet i et område blir betydelig skadet eller trues av slik skade". Det foreligger per i dag ikke noe alternativ for alle sakene som i alvorsgrad ligger

Postadresse  
Postboks 8013 Dep  
0030 Oslo  
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse  
Kongens gate 20  
www.kld.dep.no

Telefon\*  
22 24 90 90  
Org.nr.  
972 417 882

Avdeling  
Hav- og  
forurensningsavdelingen

Saksbehandler  
Ann Ida Østensen  
22 24 60 67

mellom 2 og 15 års strafferamme. Spennet mellom de to nevnte bestemmelsene blir svært stort. Forslaget til endring i femårsstraffealternativet vil gi påtalemyndighetene et nytt alternativ til å kunne avstemme straffereaksjon etter alvorligheten.

Klima- og miljødepartementet mener det vil være i tråd med lovens formål å innlemme skade på miljø i femårsstraffealternativet. Forurensningslovens formål er knyttet til både helse- og miljøverdier, jf. § 1. Forslaget til endring i vilkår for bruk av den høyeste strafferammen i forurensningsloven vil synliggjøre den vekt en legger på miljøverdier som loven skal verne. Som redegjort for i Miljødirektoratets høring av lovforslag om å heve strafferammene så har det skjedd en utvikling i synet på behovet for strenge reaksjoner i saker om miljøkriminalitet. Det har blant annet kommet til uttrykk gjennom vedtakelsen av generalklausulen mot alvorlig miljøkriminalitet i straffeloven § 240. Klima- og miljødepartementet mener det høyeste straffalternativet i forurensningsloven i likhet med generalklausulen i straffeloven bør være anvendelig ved overtredelser til skade på miljø.

Forslag til lovendring i forurensningsloven § 78 andre ledd lyder som følger:

Har overtredelsen voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det forøvrig foreligger skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 2 år anvendes. *Dersom* overtredelsen har voldt fare for *alvorlig eller irreversibel skade på biologisk mangfold eller fare for menneskers liv eller helbred, kan fengsel inntil 5 år anvendes.*

Biologisk mangfold skal forstås i tråd med definisjonen i naturmangfoldloven § 3 bokstav c, og omfatter mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene. Hvorvidt overtredelsen har voldt fare for alvorlig eller irreversibel skade på biologisk mangfold, vil bero på en skjønnsmessig vurdering. Ved vurderingen er det naturlig å ta utgangspunkt i skadens omfang, om skaden er varig eller forbigående og hvor truet eller på annen måte verdifullt det biologiske mangfoldet som blir berørt er. Det er av betydning om skaden gjør det vanskelig å nå eller opprettholde forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Dersom en art eller naturtype er sterkt truet, skal det mindre til for at skaden anses som alvorlig. Langvarige skader på truet eller sårbar natur vil som regel anses som alvorlige.

Forslaget innebærer at det må trekkes en grense mellom "stor skade" og "alvorlig eller irreversibel skade på biologisk mangfold". Meningen er at de alvorligste tilfellene som i dag omfattes av alternativet "stor skade" i § 78 annet ledd, vil få et skjerpet straffalternativ i nytt annet punktum. Forslaget vil gi påtalemyndighetene og domstolene et nytt alternativ mellom 2 års strafferamme og 15 års strafferamme for miljøskadesakene. For de aller groveste overtredelsene vil generalklausulen i strl. § 240 første ledd bokstav a) fremdeles være aktuell, jf. at bestemmelsen opererer med et skjerpet skyldkrav (fortsett eller grov uaktsomhet). Den nærmere grensedragningen må etter departementets syn overlates til praksis.

Ved å ramme fare for skade kommer bestemmelsen også til anvendelse der hvor forurensingen har funnet sted, men skaden ikke nødvendigvis har materialisert seg. For eksempel vil det være tilfelle der eventuelle skader som følge av forurensningen begrenses eller elimineres helt takket være inngrep fra utenforstående eller offentlige myndigheter. Det kan også være vanskelig å bevise i en straffesak at skaden er alvorlig eller irreversibel fordi skadevirkningene først vil materialisere seg over et lengre tidsrom. Det må imidlertid foreligge en konkret og aktuell fare for at alternativet i andre ledd annet punktum skal komme til anvendelse.

Frist for å gi høringssvar er **4. februar 2019**.

Vi ber om at adressatene forelegger høringsbrevet med vedlegg for berørte underliggende etater og organer som ikke er oppført på adressatlisten.

Høringsuttalelser bør fortrinnsvis avgis digitalt på [www.regjeringen.no](http://www.regjeringen.no) under «Send inn høringssvar». Her kan man registrere seg, mellomlagre en uttalelse og laste opp vedlegg.

Alle kan avgi høringsuttalelse, men merk at uttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med øvrige høringsuttalelser.

Med hilsen

Ida Juell (e.f.)  
avdelingsdirektør

Ann Ida Østensen  
seniorrådgiver

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Vedlegg:  
Adressatliste